

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 117/09-7

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 9. apríla 2009 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti E., a. s., B., zastúpenej advokátom JUDr. M. C., N., vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Okresného súdu Trenčín č. k. 18 Cb 511/2002-321 z 21. júla 2008 v spojení s uznesením Krajského súdu v Trenčíne č. k. 16 Cob 145/2008-330 z 15. decembra 2008 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti E., a. s., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. marca 2009 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti E., a. s., B. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. M. C., N., ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Okresného súdu Trenčín (ďalej len „okresný súd“) č. k. 18 Cb 511/2002-321 z 21. júla 2008 v spojení s uznesením Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) č. k. 16 Cob 145/2008-330 z 15. decembra 2008 (ďalej aj „namietané uznesenie krajského súdu“).

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka v postavení žalobkyne podala na okresnom súde žalobu o zaplatenie sumy 1 720 075 Sk proti Obci Š. (ďalej len „žalovaná“). Rozsudkom okresného súdu č. k. 18 Cb 511/2007-271 zo 14. júna 2007 v spojení s rozsudkom krajského súdu č. k. 16 Cob 104/2007-300 z 5. februára 2008 bola žaloba zamietnutá a sťažovateľka bola zaviazaná nahradiť žalovanej trovy konania. Proti rozsudku krajského súdu č. k. 16 Cob 104/2007-300 z 5. februára 2008 podala sťažovateľka 9. apríla 2008 na okresnom súde dovolanie. Okresný súd vyzval 2. mája 2008 sťažovateľku, aby v lehote 15 dní od doručenia výzvy zaplatila súdny poplatok za dovolanie v sume 206 400 Sk, pričom ju poučil o následkoch jeho nezaplatenia. Zároveň okresný súd zaslal žalovanej dovolanie sťažovateľky s výzvou na vyjadrenie v určenej lehote. Žalovaná sa k dovolaniu vyjadrila podaním z 13. mája 2008.

Okresný súd uznesením č. k. 18 Cb 511/2002-321 z 21. júla 2008 dovolacie konanie zastavil pre nezaplatenie súdneho poplatku a zaviazal sťažovateľku nahradiť žalovanej trovy konania v sume 39 055 Sk. Okresný súd odôvodnil svoje rozhodnutie vo vzťahu k výroku o zastavení dovolacieho konania ustanoveniami § 2 ods. 1 písm. a), § 5 ods. 1 písm. a), § 6 ods. 2 a § 10 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“). Vo vzťahu k výroku o náhrade trov konania aplikoval okresný súd ustanovenie § 146 ods. 2 prvú vetu Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“).

Proti výroku o náhrade trov konania podala sťažovateľka odvolanie. Krajský súd uznesením č. k. 16 Cob 145/2008-330 z 15. decembra 2008 uznesenie okresného súdu v napadnutej časti potvrdil, pričom v odôvodnení označeného uznesenia uviedol, že sťažovateľka zavinila zastavenie dovolacieho konania nezaplatením súdneho poplatku za dovolanie, a preto bolo namieste zaviazat' ju na náhradu trov konania žalovanej. Podľa názoru krajského súdu okresný súd správne priznal žalovanej náhradu trov konania za 2 úkony právnej služby, a to prevzatie a prípravu zastupovania v dovolacom konaní a vyjadrenie k dovolaniu. Námietku sťažovateľky, že okresný súd predčasne poslal dovolanie žalovanej na vyjadrenie, vyhodnotil krajský súd ako nedôvodnú, keďže

Občiansky súdny poriadok ani zákon o súdnych poplatkoch neustanovujú povinnosť súdu dať dovolanie na vyjadrenie druhému účastníkovi až po zaplatení súdneho poplatku za dovolanie. V odôvodnení označeného uznesenia krajského súdu sa ďalej uvádza:

„Taktiež názor žalobcu, že súd zaslaním dovolania žalovanému na vyjadrenie, už začal konať vo veci samej, a teda konanie nemal zastaviť v zmysle § 10 ods. 2, písm. a) zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch, nie je správny. Úkonom súdu vo veci samej je v zmysle súčasnej judikatúry až výzva na prednes návrhu na pojednávaní, prípadne vydanie platobného rozkazu.“

Sťažovateľka zastáva názor, že *„... konanie vo veci bolo začaté prípravou činnosťou súdu, konkrétne doručením dovolania odporcovi na vyjadrenie, a preto nebol dôvod na zastavenie konania pre nezaplatenie súdneho poplatku. Postupom Krajského súdu v Trenčíne a Okresného súdu v Trenčíne v tom smere, že nepokračoval v konaní napriek tomu, že mal, bola sťažovateľovi odňatá možnosť chrániť svoje práva pred nestranným súdom.“*

V súvislosti s namietaným porušením čl. 48 ods. 1 ústavy sťažovateľka uvádza:

„Ďalej sme toho názoru, že Okresný súd v Trenčíne nebol príslušný na rozhodnutie vo veci trov dovolacieho konania, na čo by bol oprávnený iba na základe rozhodnutia dovolacieho súdu, ktorý by ho na to vo svojom zrušovacom rozsudku splnomocnil. Okrem toho, súd priznal navrhovateľovi aj úkon právnej služby prevzatie a príprava, napriek tomu, že ide o toho istého právneho zástupcu ako v pôvodnom konaní...“

Tým, že o trovách dovolacieho konania rozhodol iný než dovolací súd bez toho aby bol na takýto úkon poverený, je porušením § 205a ods. 1 OSP. Nerešpektovanie zákona orgánom súdnej moci, je jednoznačným zásahom do sťažovateľovho práva na spravodlivý súdny proces.

Krajský súd takéto pochybenie Okresného súdu nenapravil a ani nemohol napraviť, pretože ani on nebol splnomocnený zákonom alebo dovolacím súdom rozhodnúť o trovách dovolacieho konania. Sme toho názoru, že aj týmto postupom bola odporcovi odňatá možnosť konať pred konaním pred súdom, keďže o trovách nerozhodol zákonný sudca.“

Sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd o jej sťažnosti rozhodol takýmto nálezom:

„1. Sťažovateľovo právo podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky bolo porušené.

2. Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje uznesenie Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 15. 12. 2008 sp. zn. 16 Cob 145/2008-330 v právnej veci E. a. s. B. proti Obec Š. o zaplatenie ktorým potvrdil uznesenie Okresného súdu v Trenčíne zo dňa 21. 07. 2008 č. k. 18 Cb 511/2002-321

3. Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje uznesenie Okresného súdu v Trenčíne zo dňa 21. 07. 2008 č. k. 18 Cb 511/2002-321

4. Ústavný súd prikazuje Okresnému súdu v Trenčíne v konaní vedenom pod sp. zn. 18 Cb 511/2002 aby vec postúpil na rozhodnutie o dovolaní Najvyššiemu súdu SR. (alternatívne Ústavný súd prikazuje Krajskému súdu v Trenčíne v konaní vedenom pod sp. zn. 16 Cob 145/2008 aby vec postúpil na rozhodnutie o dovolaní Najvyššiemu súdu SR.)

5. Ústavný súd priznáva sťažovateľovi primerané finančné zadošťačenie vo výške 2.000,- Eur a trovy konania pred ústavným súdom.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc,

návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

1. K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 ústavy uznesením okresného súdu č. k. 18 Cb 511/2002-321 z 21. júla 2008

Z už citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nie je oprávnený rozhodnúť všeobecný súd.

Proti označenému uzneseniu okresného súdu mohla sťažovateľka podať odvolanie podľa § 201 a nasl. OSP (čo aj využila), o ktorom bol oprávnený aj povinný rozhodnúť krajský súd. Právomoc krajského súdu rozhodnúť o odvolaní sťažovateľky vylučuje právomoc ústavného súdu, a preto ústavný súd po predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť sťažovateľky v časti namietajúcej porušenie jej základných práv označeným uznesením okresného súdu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

2. K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1

a čl. 48 ods. 1 ústavy uznesením krajského súdu č. k. 16 Cob 145/2008-330 z 15. decembra 2008

2.1 K namietanému porušeniu čl. 46 ods. 1 ústavy

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Sťažovateľka tvrdí, že postupom krajského súdu (aj okresného súdu) jej bola odňatá možnosť konať pred súdom, keďže „... *konanie vo veci bolo začaté prípravou činnosťou súdu, konkrétne dorúčením dovolania odporcovi na vyjadrenie, a preto nebol dôvod na zastavenie konania pre nezaplatenie súdneho poplatku. Postupom Krajského súdu v Trenčíne... v tom smere, že nepokračoval v konaní napriek tomu, že mal, bola sťažovateľovi odňatá možnosť chrániť svoje práva pred nestranným súdom.*“.

Podľa § 237 písm. f) OSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Ústavný súd na okresnom súde zistil, že sťažovateľka podala proti namietanému uzneseniu krajského súdu dovolanie 11. februára 2009.

V ustanovení § 237 OSP sú taxatívne vypočítané procesné vady konania takého stupňa závažnosti, pre ktorý je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu (rozsudku aj uzneseniu) odvolacieho súdu; pokiaľ sa v konaní vyskytne niektorá z týchto procesných väd, je dovolanie prípustné aj proti rozhodnutiu, proti ktorému inak tento opravný prostriedok nie je prípustný. Prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia je tak založená na princípe univerzality, čo znamená, že dovolaním možno napadnúť každé rozhodnutie odvolacieho súdu bez ohľadu na povahu predmetu konania.

Z uvedeného vyplýva, že krajský súd a okresný súd podľa sťažovateľky zastavili dovolacie konanie nezákonne, a tým jej odňali možnosť konať pred súdom, a teda mala právo napadnúť namietané uznesenie krajského súdu dovolaním podľa § 237 OSP, keďže v konaní došlo k vade uvedenej v § 237 písm. f) OSP, čo aj urobila. Za týchto okolností je o ochrane jej práv oprávnený a aj povinný rozhodnúť Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v dovolacom konaní, a preto by bolo porušením princípu subsidiarity ako sťažnostného atribútu vzťahu medzi ústavným súdom a sústavou všeobecných súdov, ak by vo veci rozhodoval ústavný súd. Ústavný súd preto odmietol sťažnosť sťažovateľky aj v tejto časti pre nedostatok svojej právomoci (§ 25 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde).

Nad rámec uvedeného ústavný súd považoval za potrebné poznamenať, že sťažovateľka výrok uznesenia okresného súdu sp. zn. 18 Cb 511/2002 z 21. júla 2008, ktorým okresný súd dovolacie konanie zastavil, odvolaním nenapadla, keďže jej odvolanie smerovalo iba proti výroku o povinnosti nahradiť žalovanej trovy konania.

2.2 K namietanému porušeniu čl. 48 ods. 1 ústavy

Z už citovaného § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu možno o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03).

Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi.

Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

Podľa sťažovateľky bol o náhrade trov dovolacieho konania oprávnený rozhodnúť len najvyšší súd (a nie krajský súd, resp. okresný súd).

Podľa § 2 ods. 4 zákona o súdnych poplatkoch v odvolacom konaní je poplatníkom ten, kto podal odvolanie, pri dovolaní ten, kto podal dovolanie. Poplatníkom je tiež ten, kto podal opravný prostriedok proti rozhodnutiu správneho orgánu a v konaní nebol úspešný.

Podľa § 5 ods. 1 písm. a) zákona o súdnych poplatkoch poplatková povinnosť vzniká podaním návrhu, odvolania a dovolania alebo žiadosti na vykonanie poplatkového úkonu, ak je poplatníkom navrhovateľ, odvolateľ a dovolateľ.

Podľa § 10 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch ak nebol zaplatený poplatok splatný podaním návrhu na začatie konania alebo dovolania, prvostupňový súd vyzve poplatníka, aby poplatok zaplatil v lehote, ktorú určí spravidla v lehote desiatich dní od doručenia výzvy; ak aj napriek výzve poplatok nebol zaplatený v lehote, súd konanie zastaví. O následkoch nezaplatenia poplatku musí byť poplatník vo výzve poučený. Súd vyzve poplatníka na zaplatenie poplatku splatného podaním návrhu na začatie konania predtým, ako nariadi pojednávanie tak, aby lehota od zaplatenia poplatku do pojednávania, vydania platobného rozkazu a rozkazu na plnenie alebo rozhodnutia bez nariadenia pojednávania nebola dlhšia ako dva mesiace; túto lehotu môže predseda súdu z dôležitých dôvodov predĺžiť.

Podľa § 146 ods. 2 prvej vety OSP ak niektorý z účastníkov zavinil, že konanie sa muselo zastaviť, je povinný uhradiť jeho trovy.

Podľa § 155 ods. 1 OSP obsah rozhodnutia vo veci samej vysloví súd vo výroku rozsudku. Vo výroku rozhodne tiež o povinnosti na náhradu trov konania, pokiaľ sa o nej nerozhoduje samostatne.

Podľa § 167 ods. 2 OSP ak nie je ďalej ustanovené inak, použijú sa na uznesenie primerane ustanovenia o rozsudku.

Z citovaných ustanovení zákona o súdnych poplatkoch a Občianskeho súdneho poriadku vyplýva, že v prípade, ak sa dovolacie konanie zastavuje pre nezaplatenie súdneho poplatku, rozhoduje vo veci okresný súd, ktorý zároveň rozhodne aj o trovách konania, pričom odvolaním možno napadnúť jednak výrok rozhodnutia súdu prvého stupňa o zastavení dovolacieho konania, ako aj jeho výrok o trovách konania. Najvyšší súd by bol oprávnený rozhodnúť o náhrade trov dovolacieho konania len v prípade, ak by nebolo došlo k zastaveniu dovolacieho konania okresným súdom.

Ústavný súd z dokumentácie priloženej k sťažnosti zistil, že sťažovateľka výrok uznesenia okresného súdu sp. zn. 18 Cb 511/2002 z 21. júla 2008, ktorým okresný súd dovolacie konanie zastavil, odvolaním nenapadla, t. j. jej odvolanie smerovalo len proti výroku o povinnosti nahradiť žalovanej trovy konania. Za situácie, keď sťažovateľka výrok označeného uznesenia okresného súdu, ktorým bolo dovolacie konanie zastavené, odvolaním nenapadla, neexistuje žiadna príčinná súvislosť medzi rozhodovaním krajského súdu o odvolaní sťažovateľky proti výroku o náhrade trov konania a namietaným porušením základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť sťažovateľky aj v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti

Po odmietnutí sťažnosti ako celku bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľky.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. apríla 2009